

Protokół

90. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 4 listopada 2015 roku w gmachu Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii przy ul. Wspólnej 2 w Warszawie. W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji – według załączonej listy obecności (zał. 1).

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 89. posiedzenia Komisji z dnia 23 września 2015 roku.
3. Omówienie planu pracy Komisji na 2016 rok.
4. Sprawy bieżące.
5. Wykaz polskich nazw budowli – omówienie wykazu dla państw zachodnioeuropejskich.
6. Polska wersja słownika terminów używanych przy standaryzacji nazw geograficznych – ustalenie trybu pracy.
7. Wolne wnioski.

Obrady prowadziła Ewa Wolnicz-Pawłowska, przewodnicząca Komisji.

Ad 1. Przewodnicząca przywitała członków Komisji.

Ad 2. Protokół 89. posiedzenia przyjęto, po wprowadzaniu drobnych zmian redakcyjnych, jednogłośnie (18 głosów za).

Przy okazji omawiania protokołu uznano, że w kolejnych protokołach będą zamieszczane tylko krótkie informacje o zewnętrznych posiedzeniach, zaś szczegółowsze informacje będą zamieszczane osobno, np. na stronie internetowej Komisji.

Ad 3. Komisja omówiła, przygotowaną przez Prezydium, propozycję planu pracy na 2016 rok. Założono w niej głównie kontynuowanie prac z roku bieżącego, znalazły się w niej także stałe punkty planów pracy (np. przeprowadzanie posiedzeń, współpraca z UNGENG, udział w spotkaniach i konferencjach nazewniczych). Po wprowadzeniu drobnych zmian, plan pracy Komisji na 2016 rok został przyjęty jednogłośnie (18 głosów za).

Ad 4. Członkowie Komisji zostali poinformowani, że III wydanie „Urzędowego wykazu nazw państw i terytoriów niesamodzielnych” zostało skonsultowane z Ministerstwem Spraw Zagranicznych. MSZ zgłosiło dwie uwagi redakcyjne (do przypisu wyjaśniającego status Palestyny i do mapy politycznej świata) – zostały one wprowadzone do wykazu. Jednocześnie MSZ nie zgłosiło zastrzeżeń odnośnie do wprowadzenia krótkiej nazwy *Południowa Afryka* dla Republiki Południowej Afryki, w związku z czym nazwa ta została formalnie wprowadzona.

W 1997 roku został wprowadzony podział administracyjny Maroka na 16 regionów (w tym 2 na obszarze Sahary Zachodniej). Dla 7 z tych regionów Komisja ustaliła polskie nazwy. W 2010 roku rozpoczęły się prace nad modyfikacją podziału administracyjnego. W ich efekcie w marcu 2015 roku ogłoszony został dekret określający liczbę regionów (12) oraz ich nazwy, stolice i zasięg terytorialny (prowincje i prefektury wchodzące w ich skład). Nowe regiony zaczęły funkcjonować z chwilą wyborów ich władz – wybory odbyły się 4 września 2015 roku.

W związku z tymi zmianami Komisja postanowiła (przez aklamację) skasować polskie nazwy zlikwidowanych regionów, tj.: *Fez-Bulman*, *Marrakesz-Tansift-Al-Hauz*, *Meknes-Tafilalt*, *Rabat-Sala-Zammur-Za'ir*, *Tanger-Tetuan*, *Wielka Casablanca* (zachowana została wyłącznie nazwa *Region Wschodni*). Wprowadzono zaś (przez aklamację) egzonimy dla tych z nowych regionów, których nazwy pochodzą od nazw miast, dla których są zalecane polskie nazwy: *Casablanca-Sattat*, *Fez-Meknes*, *Marrakesz-Safi*, *Rabat-Sala-Al-Kunajtira*, *Tanger-Tetuan-Al-Husajma*. Jednocześnie postanowiono wprowadzić pseudoegzonim *Al-Kunajtira*, jako główny dla miasta, dla którego dotychczas zalecany był wyłącznie egzonim *Kenitra* (aklamacja), a także wprowadzić pseudoegzonim *Al-Husajma* dla miasta (aklamacja).

Na 84 posiedzeniu Komisja przyjęła egzonim *Armiańsk* dla miejscowości na Ukrainie. Miasto to jednocześnie jest jednostką administracyjną II rzędu (miasto wydzielone), zaś w takich przypadkach Komisja przyjmuje również egzonim dla jednostki administracyjnej.

W przypadku Armiańska przeoczone zostało przyjęcie egzonimu dla jednostki administracyjnej – Komisja postanowiła dodać tę nazwę (aklamacja).

W związku z konfliktem na wschodzie Ukrainy w mediach często stosowane są nazwy miejscowości, w których odbywały się zacięte lub długotrwałe walki. W przypadku większości z tych miejscowości istnieją zalecane przez Komisję polskie nazwy, np. *Słowiańsk*, *Kramatorsk*, *Gorłówka*, *Nowoazowsk*. Nie była jednak ustalana polska nazwa dla miasta Дебальцево – miejsca trwających ponad miesiąc walk z początku 2015 roku. W różnych publikacjach stosowana jest dla niego zarówno forma będąca transkrypcją nazwy ukraińskiej – *Debalcewe*, jak i forma będąca nawiązaniem do nazwy rosyjskiej (Дебальцево) – *Debalcewo* (taka nazwa stosowana była m.in. już w „Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego”). W trakcie dyskusji Komisja uznała, że warto jest przyjąć nazwę dla tego miasta, jednak pojawiły się wątpliwości, w której formie, gdyż obie są stosowane zarówno współcześnie, jak i dawniej. Pojawiła się w związku z tym propozycja, aby przyjąć obie nazwy – jedną, jako egzonim główny, a drugą, jako wariantowy. Za przyjęciem takiego rozwiązania zagłosowało 7 członków Komisji, przeciw – 5, zaś 6 wstrzymało się od głosu. W kolejnym głosowaniu ustalono, że nazwą główną będzie *Debalcewo*, zaś wariantową *Debalcewe* – za taką kolejnością zagłosowało 17 członków Komisji, 1 głos padł za ustaleniem nazwy *Debalcewe*, jako głównej, nikt nie wstrzymał się od głosu. Jednocześnie Komisja przyjęła przez aklamację nazwę *Debalcewo*, jako główną, i *Debalcewe*, jako wariantową dla jednostki administracyjnej II rzędu (miasto wydzielone).

M. Zych spytał się o odmianę nazwy *Goa*. W wykazie polskich nazw geograficznych świata wymieniona jest nazwa indyjskiego stanu *Goa* oraz nazwa znajdującej się w nim miejscowości *Stare Goa*. Przyjęte formy wskazują, że nazwa *Goa* jest rodzaju nijakiego i jest nieodmienna, analogicznie jak np. nazwa *Samoa*.

Jednak w słownikach i niektórych publikacjach nazwa *Goa* jest rodzaju żeńskiego i odmieniana, np. w „Wielkim słowniku ortograficznym PWN” pod red. E. Polańskiego podano zapis: „Goa (terytorium w zachodnich Indiach) Goi, Goę, Goą”; w „Wielkim słowniku ortograficznym” A. Markowskiego i W. Wichrowskiej: „Goa, do Goi, ku Goi, Goę, Goą, w Goi”. Także w „Polskim nazewnictwie geograficznym świata” L. Ratajskiego, J. Szewczyk i P. Zwolińskiego z 1959 roku zapisano: „Goa, -i”. Jednak w innych publikacjach stosowana jest forma nieodmienna.

A. Karp zwrócił uwagę, że nikt w środowisku indologicznym nazwy *Goa* nie odmienia. A. Markowski wyjaśnił natomiast, że jako zakończona na *-a* nazwa ta tradycyjnie uznawana była za nazwę rodzaju żeńskiego, jednak normy pozwalają na traktowanie tej nazwy jako nieodmiennej; istotny jest tu także uzus wskazujący na brak odmiany, a stosowanie form typu *Goą* może budzić wątpliwości. Poinformował ponadto, że Rada Języka Polskiego będzie wkrótce opiniować nowe wydanie „Wielkiego słownika ortograficznego PWN”, będzie można wtedy zalecić, aby nazwę tę opisać jako odmienną wariantowo, przy zaleceniu jej nieodmienności.

M. Zych zaprezentował efekty rozpoczętych prac nad dodawaniem do wykazu polskich nazw geograficznych świata endonimów w zapisie oryginalnym. W pierwszym etapie opracowane zostały wykazy dla nazw zapisanych cyrylicą z obszaru Bułgarii i Macedonii oraz zapisanych cyrylicą nazw mniejszościowych z obszaru Mołdawii, Rumunii, Serbii i Słowacji, np.:

Płowdiw; Пловдив – Plovdiv (*trl.*), Płowdiw (*trb.*); *ofic.* Област Пловдив – Oblast Plovdiv (*trl.*), Oblast Płowdiw (*trb.*); 42°15'N, 24°50'E

Sofia; София – Sofia (*trl.*), Sofija (*trb.*); 42°42'00"N, 23°19'00"E

Dojran; Дојранско Езеро – Dojransko Ezero (*trl.*), Dojransko Ezero (*trb.*); 41°12'50"N, 22°44'00"E (41°12'40"N, 22°44'40"E) [*również Grecja*]

Tyraspol; *rum.* Tiraspol; *ros.* Тирасполь – Tiraspol' (*trl.*), Tiraspol (*trb.*); *ukr.* Тирасполь – Tyraspol (*trl.*), Tyraspol (*trb.*); 46°50'30"N, 29°37'30"E

Jarzębina; *słow.* Jarabina; *rus.* Орябина – Orjabyna (*trl.*), Oriabyna (*trb.*); *ukr.* Орябина – Oriabyna (*trl.*), Oriabyna (*trb.*); 49°20'05"N, 20°39'25"E

Członkowie Komisji zaaprobowali zaproponowany sposób zamieszczenia w układzie hasła nazw w zapisie oryginalnym.

Członkowie Komisji zostali poinformowani, że 19 października br. zostało opublikowane w „Dzienniku Ustaw” obwieszczenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 4 sierpnia 2015 r. w sprawie wykazu urzędowych nazw miejscowości i ich części, w którym uwzględnionych zostało 103 086 nazw miejscowości i ich części. Jest to drugi wykaz nazw wszystkich miejscowości z obszaru Polski, jaki został opublikowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych – poprzedni wykaz został wprowadzony rozporządzeniem Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 13 grudnia 2012 r. w sprawie wykazu urzędowych nazw miejscowości i ich części, opublikowanym w Dzienniku Ustaw 13 lutego 2013 roku. W nowym wykazie uwzględniono zmiany w nazewnictwie, które zaszły w ciągu ostatnich trzech lat, a ogłaszane były rozporządzeniami Ministra Administracji i Cyfryzacji dotyczącymi ustalenia, zmiany lub zniesienia urzędowych nazw miejscowości oraz Rady Ministrów dotyczącymi zmian w podziale administracyjnym – w tym drugim przypadku jedynie w zakresie zmiany rodzaju miejscowości z miejscowości wiejskich (np. wsie, przysiółki, kolonie, części wsi) na „miasto” lub „część miasta”, jako wynik nadania miejscowości statusu miasta lub rozszerzenia granic miasta. Łącznie w bieżącym wykazie uwzględniono 139 nazw mniej niż w poprzednim (mniej m.in. o 89 części wsi, 17 kolonii, 22 przysiółki wsi i 22 osady leśne, zaś więcej m.in. o 7 miast i 17 wsi).

Ad. 5. Kontynuowanie omawiania wykazu nazw budowli rozpoczęto od omówienia publikacji z 2010 r. „Pisownia słownictwa religijnego” zawierającej zasady opracowane przez Komisję Języka Religijnego Rady Języka Polskiego PAN przy współpracy z Komisją Ortograficzno-Onomastyczną RJP, a następnie zatwierdzone przez Radę Języka Polskiego. Publikacja ta jest zrewidowanym i uzupełnionym wydaniem „Zasad pisowni słownictwa

religijnego” z 2004 roku (np. zmieniono zasady zapisu bazylik większych – dotychczas traktowane były jako wyjątki, w których słowo „bazylika” zapisywane było wielką literą, obecnie należy je zapisywać małą literą, tak jak inne nazwy kościołów). Z punktu widzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych istotne są opisane w publikacji zasady dotyczące nazw budynków i innych obiektów – zostały tu zebrane w jednym miejscu wszystkie regulacje dotyczące zapisu małymi i wielkimi literami uzupełnione licznymi przykładami polskich nazw budowli zarówno z obszaru Polski, jak i spoza granic kraju. Co więcej wskazano tu też na niewłaściwe formy stosowane w słownikach, zwłaszcza w „Wielkim słowniku ortograficznym PWN” pod redakcją E. Polańskiego – RJP przyjęła zasadę pierwszeństwa reguł zawartych w „Pisowni słownictwa religijnego” nad zasadami obowiązującymi w słownikach ortograficznych.

Ze względu na to, że „Pisownia słownictwa religijnego” jest publikacją normatywną zatwierdzoną przez Radę Języka Polskiego zaproponowano, aby Komisja w wykazie nazw budowli ściśle stosowała opisane tam zasady, a także, aby w wykazie nazw budowli uwzględnione zostały nazwy zagranicznych budowli wymienione w tej publikacji i w formie, w jakiej zostały w niej podane. Za przyjęciem tego rozwiązania opowiedziało się 15 członków Komisji, nikt nie był przeciw, zaś 3 wstrzymało się od głosu.

Następnie omówiono propozycje zmian (wprowadzenia, skasowania lub zmienienia) w polskich nazwach budowli, postanawiając:

- dodać egzonim *Dolny Belweder* dla letniej rezydencji w Wiedniu w Austrii (aklamacja),
- dodać egzonim *Górny Belweder* dla pałacu w Wiedniu w Austrii (aklamacja),
- zmienić pseudoegzonim *Muzeum-Miejsce Pamięci Mauthausen* na *Miejsce Pamięci Mauthausen* dla obiektu w Austrii (aklamacja),
- dodać egzonim *kościół Wotywny* dla kościoła w Wiedniu w Austrii (aklamacja),
- dodać egzonim *katedra Najświętszej Marii Panny* dla kościoła w Antwerpii w Belgii (aklamacja),
- dodać egzonim *katedra Świętego Bawona* dla kościoła w Gandawie w Belgii (aklamacja),
- dodać egzonim *katedra Świętego Michała i Świętej Guduli* dla kościoła w Brukseli w Belgii (aklamacja),
- dodać egzonim *katedra Świętego Zbawiciela* dla kościoła w Brugii w Belgii (aklamacja),
- dodać egzonim *bazylika Świętej Krwi* dla kościoła w Brugii w Belgii (aklamacja),
- dodać egzonim *pałac Narodów* dla budynku w Brukseli w Belgii (aklamacja),
- dodać egzonim *pałac Stocleta* dla rezydencji w Brukseli w Belgii (aklamacja).

Przy okazji propozycji nazw stadionów dyskutowano, czy prowadzać nazwy typu *stadion Olimpijski* – z jednej strony są to dość ważne obiekty, z drugiej zaś nazwy te można traktować jako deskrypcje. Postanowiono jednak uwzględniać tego typu nazwy w wykazie – za takim rozwiązaniem opowiedziało się 14 członków Komisji, 1 był przeciw, a 3 wstrzymało się od głosu. W związku z tym wprowadzono egzonim *stadion Olimpijski* dla stadionu w Antwerpii w Belgii.

Dyskutowano także nad nazwą drugiego belgijskiego stadionu, dla którego zaproponowano przyjęcie egzonimu w formie *stadion Króla Baudouina I* – zastanawiano się, czy w nazwie tej użyte jest poprawne polskie imię tego monarchy. W dyskusji podkreślano, że w tego typu nazwach istotne jest, jak powinna ona poprawnie brzmieć po polsku, a nie jaka forma jest faktycznie stosowana, gdyż formy nazw własnych

rozpowszechnione w prasie sportowej często są błędne. D. Kalisiewicz wyjaśnił jednak, że król Belgii w polskich publikacjach, w tym w encyklopedii PWN, nazywany jest *Baudouinem I*, nie zaś *Baldwinem I*. Po tych wyjaśnieniach zaproponowaną nazwę stadionu przyjęto przez aklamację.

Kontynuując omawianie propozycji zmian w nazwach budowli, Komisja postanowiła:

- dodać egzonim *plac Targowy* dla placu w Helsinkach w Finlandii (aklamacja),
- dodać egzonim *Południk Struvego* dla sieci triangulacyjnych punktów pomiarowych w Białorusi, Estonii, Finlandii, Mołdawii, Litwie, Łotwie, Norwegii, Rosji, Szwecji i Ukrainie (13 głosów za przyjęciem nazwy, 2 przeciw, 3 wstrzymujące się),
- dodać egzonim *stadion Olimpijski* dla stadionu w Helsinkach w Finlandii (aklamacja),
- dodać egzonim *plac Charlesa de Gaulle'a* dla placu w Paryżu we Francji (aklamacja),
- dodać egzonim *plac Republiki* dla placu w Paryżu we Francji (aklamacja),
- dodać egzonim *bazylika Świętej Marii Magdaleny* dla kościoła w Vézelay we Francji (aklamacja),
- dodać egzonim *brama Marsa* dla rzymskiego łuku triumfalnego w Reims we Francji (aklamacja),
- zachować egzonim *pałac Papieski* dla pałacu Awinionie we Francji (aklamacja),
- dodać egzonim *termy Konstantyna* dla term rzymskich w Arles we Francji (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *plac Hiszpański* dla placu w Barcelonie w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *plac Kataloński* dla placu w Barcelonie w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *katedra Najświętszej Marii Panny w Sewilli* dla kościoła w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *dziedziniec Lwów* dla obiektu Grenadzie w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *dziedziniec Mirtów* dla obiektu Grenadzie w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *Eskurial*, jako wariantowy dla klasztoru i zespołu pałacowego koło San Lorenzo de El Escorial w Hiszpanii, egzonimem głównym pozostaje *Escorial* (aklamacja),
- dodać egzonim *Gięlda Jedwabiu* dla budynku w Walencji w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *Główne Archiwum Indii* dla budynku w Sewilli w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *pałac Karola V* dla budynku w Grenadzie w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *pałac Muzyki Katalońskiej* dla budynku w Barcelonie w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *pałac Nasrydów* dla budynku w Grenadzie w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *szpital Świętego Krzyża i Świętego Pawła* dla budynku w Barcelonie w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *wieża Herkulesa* dla latarni rzymskiej w A Coruña w Hiszpanii (aklamacja),

- dodać egzonim *Alkazar w Sewilli* dla pałacu w Sewilli w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *muzeum Guggenheima* dla budynku muzeum w Bilbao w Hiszpanii (aklamacja),
- dodać egzonim *stadion Olimpijski* dla stadionu w Barcelonie w Hiszpanii (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *dom Rietvelde* dla budynku w Utrechcie w Holandii (aklamacja),
- dodać egzonim *Rozdarte Miasto* dla pomnika w Rotterdamie w Holandii (aklamacja),
- dodać egzonim *stadion Olimpijski* dla stadionu w Amsterdamie w Holandii (aklamacja),
- dodać egzonim *katedra Świętego Patryka* wraz z formą oficjalną *katedra Narodowa i kolegiata Świętego Patryka* dla kościoła w Dublinie w Irlandii (aklamacja),
- dodać egzonim *prokatedra Najświętszej Marii Panny* dla kościoła w Dublinie w Irlandii (aklamacja),
- dodać egzonim *Oratorium Gallarus* dla wczesnośredniowiecznego kościoła koło Dingle/An Daingean w Irlandii (aklamacja),
- dodać egzonim *Czerwony Dom* dla budynku w Vaduz w Liechtensteinie (aklamacja),
- dodać egzonim *fort Świętego Aniola* dla fortu w Birgu/Vittoriosa na Malcie (aklamacja),
- dodać egzonim *fort Świętego Michała* dla fortu w Isla/Senglea na Malcie (aklamacja),
- zmienić egzonim *pałac Wielkich Mistrzów* na *pałac Wielkiego Mistrza* dla budowli w Valletcie na Malcie (aklamacja),
- skasować nazwę *Kasyno Monte Carlo* dla obiektu w Monako (aklamacja),
- dodać egzonim *ogród Różany Księżnej Grace* dla ogrodu w Monako (aklamacja).

Kolejną dyskusję wywołała propozycja dodania egzonimu *stadion Louisa II* dla stadionu w Monako. Zwrócono uwagę, że nazwa ta jest niepoprawna, gdyż stadion nazwany jest imieniem 12. księcia Monako, sprawującego władzę od 1922 do 1949 roku, który w polskich publikacjach nazywany jest Ludwikiem II. W związku z tym poprawna nazwa tego obiektu to *stadion Ludwika II*. D. Kalisiewicz zwrócił uwagę, że taka nazwa nie jest stosowana, a obiekt znany jest pod spolszczeniem *stadion Louisa II*. W czasie dyskusji zwrócono jednak uwagę, że zadaniem Komisji jest także poprawianie ewidentnie niepoprawnych nazw, nawet bardzo rozpowszechnionych – gdyby kierować się głównie kryterium rozpowszechnienia danej nazwy, to Komisja nie zmieniałaby takich nazw jak *Phenian*, czy *Erewań*. W wyniku dyskusji postanowiono najpierw dodać polską nazwę dla tego obiektu (8 głosów za wprowadzeniem egzonimu, 5 przeciw, 4 wstrzymujące się), następnie zaś postanowiono wprowadzić egzonim w formie *stadion Ludwika II* (za nazwą w formie *stadion Ludwika II* opowiedziało się 8 członków Komisji, za nazwą w formie *stadion Louisa II* – 2 członków, 7 wstrzymało się od głosu).

W dalszej części omawiania propozycji zmian w nazwach budowli postanowiono:

- dodać egzonim *plac Rezydencji* dla placu w Würzburgu w Niemczech (aklamacja),
- dodać egzonim *bazylika Konstantyna* dla budowli w Trewirze w Niemczech (aklamacja),

- dodać egzonim *katedra Świętego Maurycego i Świętej Katarzyny* dla kościoła w Magdeburgu w Niemczech (aklamacja),
- dodać egzonim *katedra Świętego Piotra* dla kościoła w Trewirze w Niemczech (aklamacja),
- dodać egzonim *katedra Świętego Piotra* dla kościoła w Bremie w Niemczech (aklamacja),
- dodać egzonim *katedra Wniebowzięcia Matki Bożej* dla kościoła w Hildesheimie w Niemczech (aklamacja),
- dodać egzonim *kościół Najświętszej Marii Panny* dla kościoła w Trewirze w Niemczech (aklamacja),
- dodać egzonim *katedra Cesarska* dla kościoła we Frankfurcie nad Menem w Niemczech, (aklamacja),
- dodać egzonim *kościół Świętego Pawła* dla byłego kościoła we Frankfurcie nad Menem w Niemczech (aklamacja).

Ze względu na brak czasu, na kolejne posiedzenie przeniesiono kontynuację omawiania wykazu polskich nazw budowli oraz ustalenie trybu pracy nad polską wersją słownika terminów używanych przy standaryzacji nazw geograficznych.

Termin kolejnego posiedzenia Komisji ustalono wstępnie na 2 grudnia 2015 roku.

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
Wiceprzewodniczący Komisji
mgr Maciej Zych

Przewodnicząca Komisji
prof. dr hab. Ewa Wolnicz-Pawłowska